

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 5 april 2007

Mål nr

B 788-07

KLAGANDE

KS

Ombud och offentlig försvarare: Advokat CS

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Rån m.m.

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten för Västra Sveriges dom den 23 januari 2007 i mål B 4913-06

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

För försvaret av KS i Högsta domstolen tillerkänns CS ersättning av allmänna medel med tjugotretusenåttahundratjugo (23 820) kr, varav 11 220 kr avser arbete, 10 913 kr avser tidspillan och 1 687 kr avser utlägg. Av ersättningen utgör 4 764 kr mervärdesskatt.

Kostnaden för den offentlige försvararen skall stanna på staten.

Vad hovrätten förordnat om sekretess skall bestå.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

KS har yrkat att påföljden skall bestämmas till rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning.

Riksåklagaren har bestritt ändring.

DOMSKÄL

Som domstolarna funnit skall KS dömas för misshandel, stöld, rån och missbruk av larmanordning till rättspsykiatrisk vård. Frågan i målet är om överlämnandet till rättspsykiatrisk vård skall förenas med föreskrift om särskild utskrivningsprövning.

Under förutsättning att brottet har begåtts under påverkan av en allvarlig psykisk störning, får rätten, enligt 31 kap. 3 § andra stycket brottsbalken, besluta att särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård skall äga rum vid vården, om det till följd av den psykiska störningen finns risk för att den tilltalade återfaller i brottslighet, som är av allvarligt slag.

Det är den domstol som prövar åtalet som har att göra bedömningen av om det är påkallat att vården förenas med särskild utskrivningsprövning. För att en sådan bedömning skall vara aktuell krävs att den tilltalade led av en allvarlig psykisk störning vid gärningstillfället och att det också fanns ett orsakssamband mellan den psykiska störningen och brottet. Möjligheten för domstolen att besluta om särskild utskrivningsprövning är avsedd att utnyttjas i första hand då den riskbedömning som skall göras avser brott som riktar sig mot eller innebär fara för någon annans liv, hälsa eller personliga säkerhet. Misshandel är exempel på ett sådant brott. När det gäller nivån på den risk som måste föreligga används i propositionen uttrycket att det skall vara fråga om fall där det finns en beaktansvärd risk för nya brott. Kravet att det skall vara fråga om brottslighet som är av allvarligt slag innebär att det skall ske en samlad bedömning där inte bara enskilda gärningar utan även den totala omfattningen av brottsligheten och sambandet mellan brotten får vägas in. Frågan huruvida domstolen i ett visst fall bör besluta om särskild utskrivningsprövning beror delvis på en bedömning av medicinsk karaktär men det är även fråga om en prognos från mer allmänna utgångspunkter, bl.a. beträffande sannolikheten för att lagöverträdaren på nytt kommer i en situation av det slag han befann sig i när han begick de aktuella brotten. (Se prop. 1990/91:58, s. 465 f. och 534 f.)

KS har sedan åtminstone tio år tillbaka en psykosjukdom, som är väl dokumenterad i den psykiatriska vården. Han har också tidigare gjort sig skyldig till misshandel, låt vara att dessa brott ligger förhållandevis långt tillbaka i tiden. Enligt den i målet utförda rättspsykiatriska undersökningen var utlösande faktorer vid den sjukdomsepisod under vilken de nu aktuella brotten begicks, liksom vid de tidigare, att han hade avslutat sin förebyggande antipsykotiska medicinering och att han hade återfallit i alkoholmissbruk.

KS har begått de i målet aktuella brotten under påverkan av en allvarlig psykisk störning och det föreligger orsakssamband mellan störningen och brotten. De brott han nu gjort sig skyldig till är bl.a. misshandel och rån och han har också tidigare vid tre olika tillfällen dömts för misshandel. Den bedömning som nu skall göras är om det finns en beaktansvärd risk för att han kommer att återfalla i denna typ av brottslighet som får anses vara av allvarligt slag. Det kan därvid särskilt nämnas att det misshandelsbrott han nu dömts för har begåtts i hemmet mot en familje-medlem.

När det gäller att bedöma risken för återfall bör beaktas att KSs sjukdom, enligt den rättspsykiatriska undersökningen, är väl tillgänglig för behandling och att han är psykiskt stabil när han tar sina mediciner och avstår från alkohol. Mot bakgrund av att han, såvitt framgått, varit påverkad av alkohol vid samtliga tidigare brottstillfällen finns det emellertid en klar risk att han återfaller i brottslighet om han åter skulle avbryta sin föreskrivna medicinering eller dricka alkohol. Av utredningen i målet framgår att han har ett alkoholmissbruk och att han vid flera tillfällen tidigare avbrutit den förebyggande läkemedelsbehandlingen. Övervägande skäl får därmed anses

tala för att det till följd av den psykiska störningen finns risk för att KS återfaller i brottslighet av allvarligt slag (jfr RÅ 1992 ref. 98 och 2002 ref. 36). Den rättspsykiatriska vården skall därför förenas med en föreskrift om särskild utskrivningsprövning.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Göran Regner, Nina Pripp, Marianne Lundius, Per Virdesten och Anna Skarhed (referent)
Föredragande revisionssekreterare: Monica Björnfot Spaak